

Tájékoztató az Eurocode-alapú európai szabványokkal ellentétes régi magyar nemzeti szabványok visszavonásának előzményeiről és indokairól

Az Eurocode-program

Az építmények tartószerkezetének tervezése szakterületén az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) a tagországok támogatásával 1975-ben Eurocode néven cselekvési programot indított el. A program célja kezdettől fogva az, hogy európai szinten egyeztetett, a nemzeti szabályozásoknak kezdetben alternatíváját képező, később azokat felváltó (a helyükbe lépő) szabályozása jöjjön létre ezen a szakterületen. A Bizottság, illetve az általa életre hívott szakmai Operatív Bizottság 1975 és 1980 között 63 db Eurocode-ot dolgozott ki.

Annak érdekében, hogy az Eurocode-ok az EU és az EFTA szabályozási rendszerének szerves részévé váljanak, a Bizottság kérésére az Európai Szabványügyi Szervezet (CEN) 1989-ben és 2000-ben előszabványok (ENV), majd 2001 és 2007 között – az előszabványok helyébe lépő – európai szabványok (EN) formájában megjelentette az Eurocode-okat (összesen 60 db). Az európai előszabványokban az Előszó tartalmazta, hogy „ezek kezdetben alternatívaként szolgálnak egyes tagállamok különböző hatályban lévő szabályai mellett, végül a helyükbe lépnek”. Az európai szabványokban az Előszó pedig pontosan meghatározza a nemzeti bevezetés, illetve az európaival ütköző nemzeti szabvány visszavonásának határidejét.

Az Eurocode-alapú európai szabványok fő jellemzői

Az Eurocode-alapú európai szabványok mind a hagyományos, mind az újszerű építészeti tartószerkezetek vagy azok szerkezeti elemeinek tervezése során alkalmazandó általános szabályokat tartalmazzák. A szokásostól eltérő tartószerkezetekre vagy a szokásostól eltérő tervezési körülményekre vonatkozó előírásokat nem tartalmazzák, ilyen esetekben a tervezés során elméleti alapokra és tapasztalatokra épülő megfontolásokra van szükség.

Az előzőekben leírtak értelmében az ezeket bevezető nemzeti szabványoknak tartalmazniuk kell az Eurocode-alapú európai szabványok CEN által kiadott teljes szövegét (a mellékletekkel együtt), melyet egy nemzeti címoldal és nemzeti előszó előzhet meg, valamint (az általános esettől eltérően) egy nemzeti melléklet követhet.

A nemzeti melléklet azonban az Eurocode-alapú európai szabványokban nemzeti szinten szabadon megválaszthatónak feltüntetett, úgynevezett nemzeti szinten meghatározott jellemzőkkel kapcsolatban tartalmazhat információkat, melyeket az adott országban létesülő épületek és egyéb építőmérnöki szerkezetek tervezéséhez kell alkalmazni. A nemzeti szintű szabályozásnak az Eurocode-alapú európai szabványok szövegével ellentétes tartalma nem lehet.

Az MSZT kötelezettségei és feladatai

A Magyar Szabványügyi Testület (MSZT) a nemzeti szabványosításról szóló 1995. évi XXVIII. törvény 13. § (j) pontja és alapszabályának 3. § 23. pontja értelmében köteles az európai szabványügyi szervezetek előírásait – mint nemzeti tagtestület – betartani. Ezek belső szabályzatában a 2. rész 11.2.6. pontja szerint az európai szabványokat minden nemzeti tagtestület köteles a meghatározott határidőig nemzeti szabványként bevezetni, és köteles az ezeknek ellentmondó nemzeti szabványokat a szintén meghatározott határidőig visszavonni.

Az épületszerkezetek tervezésére vonatkozó, Eurocode-alapú, 2001-től 2007-ig folyamatosan kiadott európai szabványok esetében a bevezetési határidő az adott európai szabvány megjelenését követő 6 hónap, az azoknak ellentmondó nemzeti szabványok visszavonásának legkésőbbi időpontja pedig 2010 márciusa volt.

A szakmailag illetékes hatóság (minisztérium) igényei szerint és pénzügyi támogatásával, az előírt határidők betartásával, eleget téve a bevezetési kötelezettségnek az MSZT az európai előszabványokat 1995 és 2001 között magyar nemzeti előszabványként, az európai szabványokat 2002 és 2007 között, magyar nemzeti szabványként közzé tette (60 db). Az előszabványokból 30 db-nak a magyar nyelvű változata, a szabványokból 22 db-nak a magyar nyelvű változata és a nemzeti melléklete, további 15 db angol nyelvű szabványnak pedig a nemzeti melléklete elkészült. Az előszabványok és a szabványok szövege teljes mértékben megegyezett/megegyezik az eredeti szöveggel (az Előszó is!), mivel szigorú előírás, hogy az európai szabványt minden változtatás nélkül, műszaki tartalmát és szerkezetét tekintve teljes azonossággal, az alkalmazására vonatkozó korlátozás nélkül kell nemzeti szabványként bevezetni.

Az MSZT az Eurocode-alpú szabványokkal ellentétes régi magyar szabványok visszavonásának eljárását a 2010. 03. 31. határidő figyelembevételével megkezdte. Az eljárást azonban, közvetlenül a visszavonási határidő lejárta előtt, a Magyar Mérnöki Kamara (MMK) kérésére felfüggesztette és az Európai Szabványügyi Bizottság (CEN) Műszaki Igazgatóságához (CEN/BT) fordult, kérve a visszavonás határidejének kétéves meghosszabbítását. A kérelmet a CEN/BT 2010. március végi ülésén tárgyalta. 9/2010 számú határozata értelmében – hivatkozva arra, hogy a visszavonási határidőt a nemzeti hatóságok és az Európai Bizottság határozott kérésére állapították meg – a CEN/BT a határidőt nem változtatta meg, de tudomásul vette, hogy egyes CEN-tagok „vis major” miatt nem tudják a határidőt betartani. A határozat ugyanakkor felkérte az érintett CEN-tagokat, hogy problémáikat minél előbb megoldva, a 2010. december 31-ig adott türelmi időn belül tegyenek eleget visszavonási kötelezettségüknek.

Hat hónappal a CEN/BT határozatának megismerése után az MMK, az MSZT Szabványügyi Tanácsának 2010. szeptember 28-i ülésén, ismételten indítványozta, hogy az MSZT kérje a CEN/BT által meghatározott, 2010. december 31-ig tartó türelmi idő további (kétéves) meghosszabbítását. Az MSZT ismételten a CEN/BT-hez fordult. A CEN/BT a kérelemre adott 2010. október 5-i válaszában újra hangsúlyozta, hogy az Eurocode-alapú szabványokkal kapcsolatos határidőket a tagországok nemzeti hatóságai és az Európai Bizottság határozott kérésére határozták meg. A válasz arra is kitért, hogy a visszavonási határidő betartásával kapcsolatos nehézségeket a 2010. márciusi CEN/BT ülésen megfontolták és részletesen megvitatták, a vita lezárásakor az ellentétes nemzeti szabványok visszavonására adott türelmi idő végső határidejeként 2010. december 31-ét határozták meg.

Ezek alapján a CEN/BT nem látta indokoltnak, hogy a kérdést ismételten megvitassák, és a 68. CEN/BT ülés napirendjére felvegyék. Ez azt jelenti, hogy a további halasztás lehetősége megszűnt, **az Eurocode-alapú európai szabványokkal ellentétes nemzeti szabványokat az MSZT-nek legkésőbb 2010. december 31-ig vissza kell vonnia. Ellenkező esetben az MSZT megszegi az európai előírásokat és ezzel törvénysértést követ el.**

A kettős szabályozás (európai/nemzeti) megszüntetését, azaz a nemzeti szabványok visszavonását és a visszavonás határidejét az Európai Bizottság és a tagországok hatóságai határozták meg az Európai Szabványügyi Szervezet (CEN) számára. Az MSZT számára CEN-tagságból adódó kötelezettség a visszavonás végrehajtása, illetve határidő betartása. Ez tehát nem az MSZT, illetve az MSZT Szabványügyi Tanács szándékától függ, ezt el kell fogadni. Ennek megfelelően **a Szabványügyi Tanácsnak az MSZT/MB 119, MSZT/MB 126 és MSZT/MB 339 jelű nemzeti szabványosító műszaki bizottságok által visszavonásra javasolt szabványok körének kérdésében kellett döntenie, illetve szavaznia.**

A visszavonásra javasolt szabványok kiválasztásának módja

Az előterjesztésben szereplő visszavonandó szabványok körét a szakterület nemzeti szabványosításáért felelős magyar nemzeti szabványosító műszaki bizottságok határozták meg. Mind az MSZT/MB 119 „Teherhordó szerkezetek erőtani tervezése”, mind az MSZT/MB 126 „Különleges alapozások”, mind az MSZT/MB 339 „Vízgazdálkodás” nemzeti szabványosító műszaki bizottság felülvizsgálta a szakterületéhez tartozó szabványokat és szabványjellegű dokumentumokat, és megállapította, hogy melyek azok, amelyeknek teljes tartalmát lefedi a tartószerkezetek méretezésére vonatkozó Eurocode-alapú európai (EN) szabványsorozat.

A szabványok visszavonását követő egyéb lehetőségek

Mivel a nemzeti szabványosításról szóló 1995. évi XXVIII. törvény 6. §-ának (1) bekezdése szerint a nemzeti szabvány alkalmazása önkéntes, a visszavont szabványokat is lehet alkalmazni, ha abban – felelős műszaki megfontolás alapján – az érdekelt felek megállapodnak. Természetesen ebben az esetben nem nyilatkozatható ki az érvényes szabványoknak való megfelelés.

Lehet továbbá az Eurocode-alapú európai szabványok alkalmazását segítő tiszta magyar nemzeti szabványokat, előszabványokat vagy kiadványokat (útmutatókat, példatárakat stb.) kiadni, ezek tartalma azonban nem lehet ellentétes az Eurocode-alapú európai szabványok tartalmával. Mivel a szabványok szerzői jogi védelem alatt állnak, kiadványok kiadásához (ha az ilyen kiadványok szabványok szövegét veszik át akár részben, akár egészben, és ha azokat nem az MSZT adja ki), az MSZT (mint Magyarországon a szabványok szerzői jogának birtokosa) felhatalmazása szükséges.

2010. október 25.

Magyar Szabványügyi Testület